

VIRRAN *varrelta*

Päijälän kylälehti

03/2026

4

Tukkilaistuvan kesä

15

PVY:n 100-vuotisjuhla

PÄIJÄLÄ
Kylä virran varrella

- 1 Sisältö ja toimitus
- 2 Pääkirjoitus
- 3 Leenan palsta
- 4 Tukkiilaistuvan näyttelykesä
- 5 Juhannusaattona kesän avajaiset
- 6 Makuja ja musiikkia
- 7 Tapahtui kesätorilla..
- 8 .. ja lastenteltalla
- 9 Päijälässä tapahtui..
- 10 ..kesällä paljon muutakin
- 11 Riuhigallerian kulttuurianti
- 12 Tiekirkko ja valokuvanäyttely
- 13 MM-rallin huumaa kuvina
- 14 Rallit pääosassa
- 15 PVY 100 vuotta
- 16 PVY juhlakuvia
- 17 Kirja-arvostelu Ainon historiikki
- 18 Heikki Niemeläinen, Häme 1918
- 19 Päijälän lossi
- 20 Rallipakina ja Vesan rallitilastoa
- 21 Rukoushuoneen kesäjuhla
- 22 Tapahtumakalenteri
- 23 Takakansi

Tiekirkon valokuvanäyttelyä toivottiin uusintana s. 12

Suvi Isotalo ja Timo Ruokola huolehtivat PVY:n juhlien musiikista. Suvi lauloi mm. Pienviljelijäin laulun. s. 15-16

Heikki Mikkolan surma 5. maaliskuuta 1918 Luodoksen maässä. Kirjan "Häme 1918" kuvitusta. Lisää s. 18

Virran Varrelta - Päijälän kylälehti, 03/2026.

Virran Varrelta -toimituskunta: Hannu Lahtinen (päätoimittaja), Leena Bragge, Riitta Hellqvist, Anna Maria Karjalainen, Ulla Lahtinen, Risto Lehto, Rainer Lehtonen, Vesa Mäntymäki, Heikki Niemeläinen, Risto Ojala, Terhi Ratalahti, Seppo Unnaslahti ja Merja Åkerlind

Julkaisijat: Päijälän kristillinen yhdistys, Päijälän Seudun kyläyhdistys ja Mäkimaan Muhku
Lehden taitto: Leena Bragge, Ulla Lahtinen ja Mirkka Lempiäinen

Painatus: Padasjoen kirjapaino. Painetaan 4 krt. vuodessa.

Yhteystiedot:

VV-päätoimittaja Hannu Lahtinen, 0500 304769, hannu.lahtinen@paijala.fi
Päijälän kristillisen yhdistyksen puheenjohtaja Terhi Ratalahti, 045 1318891, terhi.ratalahti@gmail.com
Päijälän Seudun kyläyhdistyksen puheenjohtaja Leena Bragge 040 8326131, leenaobragge@gmail.com
Mäkimaan Muhku: Risto Lehto, rlehto1@gmail.com
Kansikuva: Merja Åkerlind

Arvoisa lehtemme lukija!

Istun pirtissä, katse ulos ikkunasta, jossa näkymä on pohjoiseen pienille peltotilkuille, joiden edessä on kaksi vanhaa hirsiaitaa ja lehtevä tammi niiden välissä. Taivas on harmaa. Koko päiväksi on luvattu hienoista sadetta. Ei ihme, onhan kesäkuukausien viimeinen päivä. Melkein masentaa. Kesä aurinkoineen on takanapäin, vai onko? Siihen en voi vaikuttaa, mutta mielialaan kyllä!

Toissa iltana tuli kaksi saksalaista vierasta vuokramökkiimme. Valittelimme heille mahdollista sateista viikkoa ja laskenutta lämpötilaa. He totesivat: ”Ihanaa, antaa sataa! Me nautimme viileästä lämpötilasta!” Kertoivat kärsineensä lähes koko kesän yli 30 asteen kuumuudesta ja valtavasta kuivuudesta. Tällaista ilmaa he juuri tulivat hakemaan!

Tuli aamun raamatunlukuhetkestä mieleen Jesajan kirjan paikka.

”Niin kuin sade ja lumi tulevat taivaasta eivätkä sinne palaa vaan kastelevat maan, joka hedelmöityy ja versoo ja antaa kylväjälle siemenen ja nälkäiselle leivän, niin käy myös sanan, joka minun suustani lähtee; se ei tyhjänä palaa vaan täyttää tehtävän, jonka minä sille annan, ja saa menestymään kaiken, mitä varten sen lähetän”.

Tarvitsemme niin vettä kuin Jumalan sanaa. Siis rohkealla mielellä kesän viimeiseen päivään!

Mennyt kesä 2026 on kylällä ja monella kyläläisellä ollut täynnä elämää ja tapahtumia, joista lehdessämme kerrotaan. Tukkiilaistuvan avajaisten jälkeen, josta edellisessä lehdessämme oli paljon juttua, suuret juhlat jatkuivat alunperin Pienviljelijäyhdistyksen – nykyään Kyläyhdistyksen – 100-vuotisjuhlalla, jossa muun ohjelman lisäksi julkaistiin Aino Ruokolan kirjoittama historiateos PVY:n toiminnasta. Kannattaa lukea, niin monet asiat muistuvat mieleen tai avautuvat uusina asioina. VV-lehden toimituskin kiittää suuresta uurastuksesta Ainoa ja Leenaa!

Mutta ei siinä vielä kaikki. Riihigalleria avattiin perinteisesti kesäkuun puolivälissä ja Tiekirkon kyläläisten valokuva-tarinanäyttely kesäkuun lopussa. Tukkiilaistupakin oli samaan aikaan auki Riihigallerian ja Tiekirkon kanssa. Tästä tarjonnasta kiittivät monet kylään kauempaakin tutustumaan tulleet! Nyt vain yhdessä miettimään ensi kesää, miten tätä tarjontaa jatkossa markkinoidaan ja käytännössä hoidetaan. Meillä on vetovoimatekijöitä kylän luonnonkauneuden lisäksi!

Ralli ajettiin taas heinä/elokuun vaihteessa ”viimeisen kerran” Päijälässä, nyt lyhennettynä ja toisinpäin kuin monena edellisenä vuotena. Järjestelyt sujuivat Mika Liehun johdolla vanhaan malliin. Ulkopuolinen palaute niin katsojilta kuin AKK Sportilta oli jälleen positiivinen. Katsojia riitti hyvin Heikkilänkankaalla, mutta kylän alueella katsojia oli aiempaa vähemmän. Mistä johtui, kuka tietää. Mutta kyllä Päijälässä ralli osataan hoitaa. Suurkiitos kaikille osallistujille ja talkoolaisille Päijälän yhdistysten puolesta!

Kesätorit lauantai-aamupäivällä Tukkiilaistuvan pihamaalla vetivät taas runsaasti kävijöitä. Hienoa on, että yhä useampi kesäpäijäläläinen on ottanut omaan ohjelmaansa poiketa lauantaitorilla aamukahvilla ja -pullalla. Näin opimme yhä laajemmin tuntemaan toisiamme ja voimme välittää toisillemme tietoa vaikka hyvistä kodinkonekorjaajista tai putkimiehistä, sähkömiehistä puhumattakaan. Asuinpaikat kylällämme koneistuvat ja sen myötä erilaiset ongelmat lisääntyvät. Mistä saada yhtäkkiä apua äkilliseen ongelmaan? Yhteiset rupatteluhetket saattavat auttaa. Näin olen itse saanut kokea.

Kesätori myyjineen, kristillisen yhdistyksen lastentelttoineen ja Muhkun peleineen ei taaskaan pettänyt. Väkeä oli runsaasti. Samoin oli Rukoushuoneen kesäjuhlassa, jossa pääpuhujana oli Uuden Tien päätoimittaja Santeri Marjokorpi aiheenaan ”Onko Jumala todella sanonut”. Siitäkin lyhennelmä lehdessä.

Lehdessä on paljon muutakin, esimerkiksi juttu Päijälässä olevasta lossista! Ja tietenkin tapahtumakalenteri syksyn tulevista tapahtumista!

Mukavia lukuhetkiä ja Jumalan siunausta loppuvuodelle!

Hannu Lahtinen

PIENVILJELIJÄN TYTÄR

Isä rakensi meille lapsille kaikkea mukavaa pihapiiriin.

Tämän vuoden kesänä on Päijälässä kuunneltu historian havinaa. Tuvalla on muisteltu entisaikojen metsätöitä, mistä moni kyläläinen sai elantonsa ja kesäisin miehet tuli uitolle muualtakin.

Minulle tärkeämpi ja läheisempi asia on aina ollut maanviljelys, mitä isäni teki työkseen koko ikänsä ja sillä hän ruokki viisilapsisen perheensäkin. Nyt kerron teille miten minun isästäni Topista tuli pienviljelijä.

Synnyin isossa maatalossa, Toivonkummulla, ja siellä vietin lapsuuteni ja nuoruuteni. Kotini oli suuren järven (Pukarajärvi) rannalla. Ympäriillä oli paljon (5-6 ha) peltöjä, joilla jokaisella oli nimi: Savitarha, Pajapelto, Vasikkahaanpelto, Heilapoo, Maijanmutka, Mertuksensuo jne. Metsää oli myös montakymmentä hehtaaria (noin 50), mikä oli lapsen mielestä hyvin paljon. Isäni oli silloin maanviljelijä, koska hän viljeli maata ja asui maalaistalossa. Töitä oli paljon, kun eläimetkin piti hoitaa sikalassa ja navetassa.

Sitten lähdin kirkolle oppikouluun ja kuulin, että luokkakavereiden isillä oli paljon isompia taloja, enemmän peltöhehtaareita ja järvetkin (Päijänne, Isojärvi) olivat suurempia, puhumattakaan sadoista metsähehtaareista. Minulle tuli ihan uusi käsitys suuren ja pienen erosta. Kyllä isä oli edelleen maanviljelijä, mutta joidenkin lasten isät olivat suurviljelijöitä ja minun isästäni tuli pienviljelijä. Oli mukavaa, kun pääsin minäkin viljelemään, mutta tykkäsin enemmänkin ajella Valmetilla kotipelloilla. Ensimmäisen kerran istuin pikkufiatiin pukille, kun ei vielä jalat ylettyneet polkimille. Isä laittoi pikkukyykkösen päälle ja sanoi, että ohjaa sinä ratista, niin me muut heitämme heinät kärrylle. Sitten ajokortin saatuani ajelin yhtenä kesänä isän kanssa traktorilla kauempana Ojasten vuokrapelloilla, kun isovelji Lassi huilasi armeijassa.

Äitini Ainon kirjoittama historiikki pienviljelystä kertoo paljon siitä ajasta kun olin lapsi, mutta myös sitä edeltävästä ajasta, jolloin työkonet olivat yksinkertaisempia ja traktorin tilalla käytettiin hevosia. Silti työt tuli tehtyä. Kirjan työstäminen alusta asti on ollut yksi hienoimmista harrastuksista, mitä olen elämässäni tehnyt. Olen oppinut monta uutta asiaa kirjan rakentamisesta, valokuvien käsittelystä, taittamisesta ja tekstinkäsittelystä, vaikka näitä kaikkia olen ennenkin tehnyt. Minulla on hyllyssä myös monta itse sidottua kirjaa, joissa on tyhjä sivut. Nyt tiedän, miten kansien sisus saadaan täynnä elämää. Lämmin kiitos äidilleni, että sain työstää kirjaa hänen kanssaan.

Teksti ja kuvat: Leena Bragge o.s. Ruokola

Isäni teki paljon töitä, kuten ennen vanhaan kaikki muutkin tekivät. Hänellä oli silti meidän lasten mielestä ihan tarpeeksi aikaa meillekin. Teimme retkiä metsään, kiipesimme vuorille ja soudimme veneellä niin pitkälle kuin Pukarajärvellä pääsee rannasta rantaan. Isä rakensi kaikkea pihapiiriin ja lapsilla oli aina koivunoksassa keinulauta. Leikkimökki oli leikkejä varten, mutta siellä myös nukuttiin öitä kesäisin. Nuoremmat sisaruksest saivat satulinna, johon tuli niin pieni oviaukko, ettei sinne isommat mahtuneet. Se tarkoitti sitä, etteivät linnan tornin rappuset kestäneet isompia ihmisiä. Tuo uljas tiilirakennus purettiin sitten, kun sen rappaukset alkoivat rapistua vaarallisiksi. Silloin olivat lapsetkin jo isoja.

Lapsuuteni peltomaisema. Savitarha edessä ja heinäseipäitä Vasikkahaanpellolla. Tuolla minä traktorilla ajelin nassikkana ja vähän isompanakin. Lankkulato on yhä olemassa, mutta pihlaja sen vierestä on kaadettu. Ja tuolla heinäpellolla on nykyään kummipoikani Mikon (Ruokola) perheen koti. Osa pelloista kasvaa koivua, toiset ovat luonnon-tilassa, muutamassa on leikattu nurmikko ja Kirkkotarha taitaa olla pääosin horsmaa.

Kuvan löysin albumista, johon olin ottanut koulun kuvaamataidon tehtäväksi määrättyjä mustavalkoisia valokuvia ihan tavallisella kameralla, jossa oli filmirulla.

TUKKILAISTUVAN ENSIMMÄINEN KESÄ

Lipunmyyjän ja oppaan mietteitä

Toimin kesällä monen muun lisäksi Tukkilaistuvan ”näyttelyisäntänä”. Kävijöiden määrä yllätti ainakin minut. Kaikkiaan voidaan arvioida, että näyttelyssä vieraili noin 750 kävijää, joista pääsylipun lunasti 450. Maksaneiden lisäksi avajaisissa, kotoilla ja avoimet ovet -lauantaissa vieraili noin 300 innokasta, lisäksi alle 18-vuotiaat.

Olli ja Risto Lehdon keräämä ja Lauri Onalin valikoima ja esille asettama metsä- ja uittotyön esineistö teksteineen näytti kiinnostavan yli sukupolvien kävijöitä. Monesti mukana oli kolmen polven väkeä, usein isoisa, jolla oli omakohtaista kokemusta näyttelyesineiden käytöstä, seuraavan polven edustaja, joka oli pääosin kuullut vanhemmiltaan metsä- ja uittotyön raskaudesta, rakkaudesta ja leivän antajasta ja sitten kolmannen polven edustaja, jolle lähes kaikki oli uutta ja ihmeellistä. Käynti näyttelyssä näytti ja kuului lisäävän ymmärrystä supolvien välillä elämän ja työn suuresta muutoksesta.

Oli ilo Ollin ollessa paikalla kuunnella hänen selvityksiään ja ajatuksiaan näyttelyesineistön käytön kokemuksista ja tukkilaisten ja uittoväen elämäntavoista. Näyttelyvieraat, joista monet olivat myös Ollin tai Riston vanhoja tuttuja, saattoivat viipyä parikin tuntia esineistön lahjoittajaparin ollessa paikalla. Eikä muillakaan vierailla ollut kiire lähteä eteenpäin. Moni palasi toisenkin kerran, kun ei ollut ajatellut ennen ensimmäistä käyntiä, miten paljon näyttelyssä oli katsottavaa ja erityisesti luettavaa ja tutkittavaa.

Tukkilaistuvan näyttelyn toteuttaminen ja siellä keskustelut kävijöiden kanssa ovat ”pakottaneet” perehtymään metsä- ja uittotyön taustaan ja sen merkitykseen kylämme elämään 1800-luvun loppupuolelta aina 1960-luvun lopulle. Tämä työtapo, jota näillä Tukkilaistuvassa esillä olevilla välineillä toteutettiin, mahdollisti merkittävällä tavalla kylän noin 500 hengen elämisen kylällämme ja valtakunnallisesti mahdollisti merkittävältä osaltaan hävityn sodan korvausten maksamisen, kuten Olli on hyvin usein tuonut esiin.

Mutta tämä aikakausi ja työtapo on nyt takanapäin ja meillä talletettuna. Metsien - jotka meillä edelleen ovat olemassa - kasvatuksesta ja roolista käydään tällä hetkellä kiivasta keskustelua. Ehkä mekin voisimme vielä valaista sitä lisää kylämme näkökulmasta tavallisen ihmisen kielelle muunnettuna, onhan meillä vielä hankkeessa hieman rahaa ja varaston takaosassa tilaa. Metsän merkitys on tälle kylälle edelleen tärkeä, joskin muuttunut!

Teksti: Hannu Lahtinen, kuva Ulla Lahtinen

Nykyään Länkipohjassa asuva 93-vuotias Erkki Lepola (kuvasa oikealla) vieraili Tukkilaistuvalla tyttärensä ja vaimensa Erja ja Markku Heleniuksen kanssa.

Lepolalle lähes kaikki Tukkilaistuvan esineet olivat tuttuja. Hän aloitti uittouransa 12-vuotiaana Vinkiän Myllykylmällä ”toppipoikana”, mikä tarkoitti jonkinlaista varoittavaa juoksupoikaa uittoreitin varrella aikana, jolloin kännykkää ei ollut vielä keksitty. Vuosina 1946-47 hän piti kortteeria Luhtalan lattialla ollessaan 13-14-vuotiaana uittomiehenä meille tutulla melontareitillä.

Tytär Erja Heleniuskin muisti vielä tukkilaisaikoja, miten hän kavereiden kanssa alle kouluikäisenä onki lahjoja tukkilautojen raoista. Melko vaarallista hommaa tämän päivän näkökulmasta.

Erkki Lepolan mielestä on hieno homma, että vanhoja työtapoja ja esineitä on saatu näytille. Muuten nykyihmisillä ei olisi mitään käsitystä entisajan töistä, maailman muuttumisesta ja kehityksen vauhdista.

Tukkilaistuvan näyttely on suljettu talvikauden, mutta jos jokin ryhmä haluaisi tutustua siihen syys- tai kevätkaudella, yhteyttä voi ottaa Hannu Lahtiseen 0500 304 769

LEADER

Vesuri-ryhmä

Hankkeeseen on haettu ja saatu EU:n maaseuturahaston tukea Leader Vesuri -ryhmältä.

JUHANNUSAATTONA PÄIJÄLÄN TORILLA

Kesän avajaiset - Juhannusaatosta Tukkiilaistuvan edustan torilla on muodostunut jo mukava perinne. Kahvittelijoita, kisailijoita tai muuten vain toisiaan tapaamaan tulleita vaki- ja kesäpäijäläläisiä on kirjaimellisesti vauvasta vaariin.

Satumaisen kaunis sää kohotti juhannustunnelmaa Päijälässä. Reippaasti yli sata vakituista ja kesäpäijäläläistä kokoontui mittumaarin alkajaisiksi Tukkiilaistuvalla nauttimaan toistensa tapaamisesta, Hietalan Tertun kahvituksesta sekä Muhkun järjestämästä kilpailusta. Moni vilkaisi Tukkiilaistuvan näyttelyäkin.

Vähäisen veden takia ei nyt veikkailtu pallojen etenemistä Ylälammella, vaan Muhku laittoi osanottajat vertailemaan omia vapaapotkutaitojaan samanaikaisten jalkapallon MM-kisojen kunniaksi. Yli sata naista ja miestä, lasta, aikuista ja vanhusta kokeili, menisikö pallo maaliin enintään kolmella yrityksellä. Tehtävää vaikeutti ”puolustaja”, radalle pystytetty puinen este. Maalin onnistuneesti potkaisseita oli 29, joista jokainen voi onnitella itseään. Muhkun lahjoittamia palkintoja oli runsaasti ja niitä riitti arvottavaksi kaikille onnistuneille.

Teksti: Merja Åkerlind, kuvat: Merja Åkerlind ja Ulla Lahtinen

Juhannusvieras Jenni Viherlaakso Kaarinasta sai pallon oikealle radalle kohti maalia. Tehtävässä onnistui noin 30 potkijaa. Nuorimpana pääsi palkintopöytää tyhjentämään vasta 2-vuotias Helmi Järvinen ja vanhimpana ilmeisesti Jaska Åkerlind, 85.

Helsingiläiset Hugo Haukkamaa ja Mette Leppänen tutkailivat 8-vuotiaan Timoti Riskan korupöytää, yhtä aaton vetonauloista. Sanavalmis Timoti kertoi hoitelevansa tuotoilla legointaan. Kaskisissa asuvaa poikaa kiinnostavat erityisesti ritari- ja kuningaslegot, joita hän etsii niin kirpputoreilta kuin netistäkin. .

On kiva vaihtaa kuulumisia pitkän talven jälkeen.

Aino Tiainen toi Enni-vauvan ensi kertaa Päijälän torille.

MAKUJA JA MUSIIKKIA

Välispiikeissään Rantasila rohkaisi naisia ilmoittamaan reilusti ikänsä, jottei heistä tule viidenkymppin jälkeen näkymättömiä. Itse hän ilmoitti muutaman kerran iäkseen 63.

Päijälän Pirtillä nautittiin heinäkuussa vuorotahtiin maukasta ruokaa ja laadukasta musiikkia, kun Ruokolan Seija keksi yhdistää työnsä ja harrastuksensa. Pitoemäntä ei nyt ehtinyt itse tarttua mikkiin, vaan houkutteli paikalle näyttelijä-laulaja Mari Rantasilan ja tämän säestäjäksi miniänsä Suvi Isotalon. Näiltä on lähiaikoina ilmestymässä kolmas yhteinen levy.

Pirtillä soivat vanhat klassikot ja uudet sävelet, joukossa monta Marin sanoitusta ja Suvin sävellystä. Muusikot olivat valinneet tarjottavansa sen jälkeen, kun oli Seijan kanssa sovittu vuorottelusta. Viimeiseksi oli jätetty monen toivekappale, tunnussävel tv-elokuvasta Raid.

– Ihan tämmöstä konserttia en ole urallani toteuttanut, totesi Mari Rantasila. – Ihmiset kuuntelivat oikein hyvin, vaikka välillä väki ruokaili yhtä aikaa musisointimme kanssa. Hyvä, että moni antoi tunteittensa näkyä. Mari Rantasila vieraili Päijälässä nyt toista kertaa; ensimmäinen osui Suvin ja Ruokolan Timon viimevuotisiin häihin. Kokemustensa perusteella Mari määritteli kylän sanoilla hiljaisuus, vihreys, rauha, uiminen, kaunis luonto ja vieraanvaraiset ihmiset.

Teksti ja kuvat: Merja Åkerlind

Makuja ja Musiikkia -tapahtuma veti Pirtille noin 50 ihmistä nauttimaan puhuttelevasta musiikista ja kesäisestä buffetpöydästä!

Suvi Isotalo (vas.), Seija Ruokola ja Mari Rantasila pääsivät makujen kimppeun konsertin jälkeen Pirtin keittiön portailta. Uusintaa ei ole ehditty vielä ajatella.

TAPAHTUI KESÄTORILLA...

Pirtin kesätoria vietettiin tänä kesänä hieman epävakaissa säässä, pienen sadeuhkan alla. Sade ei kuitenkaan osunut kohdalle toriaikaan, vaan saimme nauttia kauniista kesäpäivästä, hymyilevistä ihmisistä ja lasten ja lapsenmielisten ilonkiljahduksista sekä myös lemmikkien mukanaolosta.

Muhkulla on vuosien saatossa ollut monenlaista näytöstä ja kilpailua. Tänä vuonna oli taas petankki-kisa.

Kuvassa kaksi parasta paria: (vas.) Matti Åkerlind ja Markku Tanner sekä Arla Vuorinen ja Hate Lintunen kannustusjoukkoineen.

Rallin talkoomiehet eivät malttaneet kesätorillakaan pysytellä erossa rallin suunnittelusta. Tässä ilmeisesti tutkitaan, millaisia ohjeita AKK on antanut seuraavan viikon ohjeiksi.

*Teksti: Ulla Lahtinen/Risto Lehto
Kuvat: Merja Åkerlind*

Kesätorin petankikisaan osallistui kaikkiaan 23 henkeä.

Voittajiksi selviytyivät:

1. Arla Vuorinen/Hate Lintunen
2. Matti Åkerlind/Marko Tanner
3. Marketta Matikainen/Lassi Matikainen.

Kisaan osallistui ensi kertaa kesäkuhmoslainen Kalevi Lehtinen. Hän huomasi heti, että kisan järjestelyporukkamme on sääntöjen suhteen aloittelijoita ja päätyikin huolehtimaan miltei koko homman hoidosta. Lehtinen on kiertänyt kisoja pelaajana ulkomaita myöden. Hän antoi meille opetusta kilpailun järjestämisessä ja lupasi tulla jatkamaan sitä ensi kesänä, jos haluamme.

...JA LASTEN TELTALLA

Päijälän kristillisen yhdistyksellä on jo perinteeksi muodostunut lastenteltta, jonne varsinkin kesäpäijäläläiset ovat löytäneet jälkikasvuineen askartelemaan ja kokeilemaan, miten suureksi saippuakuplan saa kasvamaan.

Tänä vuonna uutuutena oli keppihevostirata. Aino Latvala oli suunnitellut radan ja sen tehtävät ja kristillisen yhdistyksen puheenjohtajan Terhi Ratalahden perhekunta huolehti järjestelyistä. Tehtävät olivat Raamattu-aiheisia: piti mm. muovailla muovailuvahasta maapallo ja ihminen, koota Nooan arkki -palapeli, kapaloita Jeesus-vauva, tehdä risti maastosta löytyneistä kepeistä ja muodostaa sanoista Raamatun jae.

Teksti: Ulla Lahtinen, Kuvat: Merja Åkerlind, Ulla Lahtinen, Terhi Ratalahti

Askartelupöydän ympärille kokoontui paljon lapsia viettämään aikaa yhdessä.

Tiina Sihvo lastenlastensa Alma ja Emma Sihvo Staudt'n kanssa opettelemassa saippuakuplatekniikkaa.

Pia Tanner, pojan lapset Miko ja Minja sekä näiden vanhemmat Jani Laaksonen ja Katariina Walli ovat neljän sukupolven "päijäläläisiä" torivieraita, sillä jossain päin toria vilahteli myös isoisoisä Heikki Åkerlind.

Tänä vuonna lapsille oli uutuutena keppihevostirata. 11 innokasta lasta odotteli jännittyneinä lähtövuoroaan.

Viola Strandberg ja Ilkka Lindstedt valmentamassa tyttäriään Hillaa ja Pihlaa keppihevostirataa.

PÄIJÄLÄSSÄ TAPAHTUI...

Lauantaitorilla oli mahdollisuus keskustella jopa sukuasioista, kun sukututkimuksesta innostunut Sanna Becker (kuvan oikeassa reunassa tietokoneineen) löysi yllättäviä sukulaisuuksia kylälaisten kesken.

LAUANTAITORI

Tukkilaistuvan pihassa **lauantaitorilla** riitti vilskettä kesä- ja heinäkuussa. Monelle lauantaitorin aamukahvista Tertun sillivoileipien kera on tullut jo perinne. Siellä tavataan tuttuja, päivitellään maailmanmenoa ja sääilmiöitä, tehdään ostoksia. Lisää myyjiä tosin kaivattaisiin, vaikkapa kirpputoripöytiä. Juhannuksena oli onneksi leivonnaisten ja kaurahiutaleiden lisäksi muutakin myytävää –sekä tietysti Muhkun pallokisa.

Runon ja suven päivänä Pirtillä luettiin yhdessä perinteisesti Eino Leinoa ja omia runosuosikkejä. Kuva: Veijo Honkanen

RUNON JA SUVEN PÄIVÄ

Aino Ruokola on luotsannut **Runon ja suven päivää** jo vuosikausia. Eino Leinon päivänä Pirtillä kokoontui pieni mutta sitäkin aktiivisempi runojen ystäväpiiri. Siellä luettiin yhdessä paitsi Eino Leinon runoja myös osallistujien mukanaan tuomia omia lempirunoja.

Kuhmoisten pelimanneista oli edustava joukko säestämässä yhteislauluja. Kuva: Merja Åkerlind

YHTEISLAULUT

Riihigallerian **yhteislaulut** osuivat samaan viikonloppuun kesätorin kanssa. Lieneekö se vai sateinen ja kolea sää verottanut yleisöä, jota oli normaalia vähemmän. Mutta paikalle saapuneet lauloivat aina yhtä innokkaasti Kuhmoisten Pelimannien säestyksellä ja Ari Kajanderin johdolla. Kyläyhdistys tarjosi väliajalla lämmikkeeksi kahvia ja pullaa.

Teksti: Ulla Lahtinen

...KESÄLLÄ PALJON MUUTAKIN

NAISTENPÄIVÄ

Rukoushuoneella vietettiin kesäkuussa **Naisten päivää**, jossa parikymmentä naista keskusteli, lauloi ja vietti aikaa yhdessä. Seijan pidot järjesti kesäkeittolounaan. Outi Välimaa tiimeineen Hope for Tomorrows'ta piti raamattutunnin Laulujen laulusta. Samalla oli mahdollisuus tutustua myös tiekirjon valokuvanäyttelyyn.

Kuva ja teksti: Ulla Lahtinen

Rukoushuoneen naisten päivä oli tietävästi siellä ensimmäinen laatuaan, ellei entisaikojen äitienpäiväjuhlia lasketa.

RYTTYLÄ OPEN

– Koettakaa nyt tekin vähän treenata, vinoili Åkerlindin Martti voitettuaan neljännen kerran peräkkäin **Ryttylä Openin** 22. elokuuta. Hän käytti pihagolf-kisassa kahdeksan lyöntiä vähemmän kuin kukaan muu ja voitti myös erillisen pisin draivi -kilpailun. Ryttylän torpan isäntä Matti Santanen laski järjestävänsä kisan nyt 35. kerran. – Tämä on Päijälän toiseksi pitkäaikaisin tapahtuma Rukoushuoneen kesäjuhlan jälkeen. Osanottajia oli 16. Vuoden tulokkkaan palkinnon sai Risto Lehto, 87. Nuorin oli Nooa Santanen, juniorisarjan voittaja. Kisan kakkoseksi tuli Ilkka Marttila. Kolmannen sijan jakoivat Raimo Åkerlind ja Jussi Santanen. Jälkimmäinen oli paras erikseen käydyssä lyönti lähimmäs lippua -kilpailussa.

Kuva ja teksti: Merja Åkerlind

Golf-auto oli kovassa käytössä Ryttylä Openissa. Matti Santanen löi palloa muun muassa yli marjapensaitten.

ISOJÄRVEN LUONTORETKI

Kristillisen yhdistyksen syksyinen pyhiinvaellus toteutettiin tänä vuonna vaelluksena Isojärven kansallispuistossa. Mukaan lähti 22 vaeltajaa, lapsia ja lemmikeitäkkin oli mukana. Osa kiersi vaativamman 6 km:n lenkin, joka kesti 3,5 tuntia, osa 3 km:n luontopolon, jotkut jäivät lasten kanssa ongelle ja huonompijalkaiset päätyivät laavulle paistamaan rallimakkaraita. Vaikka luvattiin sadetta, poutainen sää oli rukousvastaus.

Kuva ja teksti: Terhi Ratalahti

Osa luontopolon kiertäjäporukasta hengähti Isojärven jättiläiskiven juurella.

RIIHIGALLERIAN KULTTUURIANTIA

“Maanpäällinen paratiisi” – Kommentti palautelaatikosta

Hirsimonumentti kutsuu luokseen joka kesä ne vieraat, jotka eivät voi jättää käymättä sen jälkeen, kun ovat kerran sen ihmeen nähneet. Joka kerta sen tunnelma ottaa syleilyynsä ja pitää kiinni niin kauan kuin tarve vaatii. Seinille ripustetut taulut kertovat omaa tarinaansa, minkä avulla pääsee pois maailman melskeistä ja pysähtyy juuri tähän hetkeen. Taide puhuu omaa kieltään ja jokainen ymmärtää sen tavallaan. Kukaan ei tule Riihigalleriaan pikipäin käymään. Jokainen on varannut aikaa riittävästi tutustuakseen kesän taide-elämyksiin.

Avajaisissa Eeva Markkanen esitteli paikalla olleet taiteilijat Sirpa Suomisen ja Kristiina Lähteen (kuvan oikeassa reunassa).

Patavesi-Torvelan ryhmä poikkesi gallerialla elokuun puolella.

Tänä vuonna taiteilijoita oli viisi ja jokaisen teokset puhuttelivat eri lailla. Taulut oli taitavasti tehty eri tekniikoilla hiilipiirroksista kudontaan. Monet huomasivat miten silmä ei näe kaikkea, jos ei katso tarkkaan tai kameran läpi. Taulut herättivät keskustelua enemmän kuin vuosiin. Ne saivat ruusuja ja risuja. Palautekommentti: Vaimo ja minä löysimme mieluisan taulun, mutta se oli molemmilla eri taulu. Tauluista puuttuivat hinnat, mikä aiheutti närää mahdollisissa ostajissa. Eräs taiteentuntija kertoi, että kukaan ei näyttelyssä ala soitteluun taiteilijalle tiedustellakseen hintaa, vaan jättää ostoaikkeen siihen. Ehkä taiteilija ei halua myydä taidettaan.

Kun taulut on katseltu, niin on aika siirtyä kahvikupin ääreen. Päijälän kyläyhdistyksen naiset ovat pitäneet huolen vieraiden kahvituksesta jo vuosien ajan. Taiteilija Suojoen puoliso Fanni toivoi alusta lähtien, että galleriassa tarjotaan itseleivottua pullaa ja hinnat pysyvät kohtuullisina. Näin on pyritty tekemään ja paljon myönteistä palautetta on saatu. Kahvi tarjotaan oikeista kahvikupeista santsikupin kera. Kyläläiset poikkeavat usein takaoven kautta vain kahville, koska on suurta ylellisyyttä, että näin pienessä kylässä on oma kahvio.

Kahvion pöydät täyttyivät alkukesästä kauniilla käsitöillä. Seinille ripustettiin ne, mitkä eivät pöydille mahtuneet. Tämän vuoden hittejä olivat erilaiset korvakorut ja pikarilasien jalkamerkit, joista tunnistaa oman juomansa. Kahvion asiakkaat kyselivät paljon kylän asioista. Olivat kuulleet, että Päijälä on vireä kylä talkoineen. Oli mukava kertoa, miten kylää pidetään elinvoimaisena eeuun ja kausiasukkaiden avulla.

Galleria on paikka, missä minulla on mahdollisuus nollata itseni. En ota keittiöön läppäriä mukaan. Puhelimen tolpat nousevat vain ikkunan lähellä. Ja jos ulkopuoliset asiat valtaavat hetkeksi mieleni, niin eivät ne siellä kauaa pysy. Rakennusta ympäröi voimakas näkymätön suojamuuri, joka estää häiritseviä tekijöitä tunkeutumaan ajatuksiin. Loppukesästä on vähän haikaa lähteä muihin puuhiin, mutta toisaalta voin ilokseni kuvitella, miten oven suljettuani hiiriperhe muuttaa takaisin koloonsa kesävieraiden poistuttua häiritsemästä heidän kotirauhaansa.

Teksti ja kuvat: Leena Bragge

TIEKIRKKO JA VALOKUVANÄYTTELY

Tämän vuoden tiekirkko oli lajissaan 14:s, näyttelyitä on järjestetty yksi vähemmän. Nyt valokuvanäyttely kylälaisten tärkeistä kuvista on onnellisesti ohi. Voimme suunnitella tulevaa.

Saamme olla onnellisia ”Kuvien virtaa elämän varrelta” -näyttelyn onnistumisesta. Kuvien nimikkeitä oli näyttelyssä 42, osassa oli useampikin tarinaan liittyvä kuva. Lämmin kiitos jokaiselle kuvan ja tarinan näyttelyyn antaneelle, kiitos jokaiselle n. 350 näyttelyssä kävijälle tai tiekirkossa poikenneelle ja kiitos jokaiselle vapaaehtoiselle valvojalle!

Monelle näyttelyvieraille kuvat ja varsinkin tarinat olivat tärkeitä. Kuviin liittyi oikeastaan elämän koko kirjo: unelmista toteutuneisiin haaveisiin, perhettä ja edesmenneitä, isovanhempia ja lapsenlapsia, Päijälän luontoa ja lemmikkejä. Tarinat herättivät katsojissakin paljon omia muistoja ja tunteita hermistymiseen asti. Jopa jotkut rallivieraat maltoivat pysähtyä kuvien ja tarinoiden äärelle.

”Upea tää kesän näyttelyidea, nää kuvat ja jutut, aivan mahtava!” Valvoja kertoi kävijälle, että tiekirkkoja kutsutaan taivaallisiksi taukopaikoiksi, johon vieras totesi: ”Koinkin tulleen taivaalliseen paikkaan.” ”Monet kiitokset, että olette tehneet tämän näyttelyn. Ideaa voisi käyttää vielä toisenkin kerran.” Kävijöiltä tuli paljon kannustavaa palautetta.

Yhteistyö Riihigallerian ja Tukkiilaistuvan kanssa toimi hienosti. Monet kävivät kylällä ns. Päijälän kulttuurikierroksella. ”Upeaa tämä kylän aktiivisuus. Tämä on kaunis ja eläväinen kylä.” Kaikkia eivät kuvat ja tarinat kiinnostaneet, mutta talon historiaa haluttiin kuulla ja Ainon uusi kirja piti ostaa: sieltähän löytyy tietoa isovanhempienkin toimista täällä kylällä.

”Vielä on kesää jäljellä, vielä tulee kauniita päiviä...” Mamban laulua siteeraten iloitaan loppukesän antoisista ja värikkäistä päivistä. Ollaan siunattuja!

*Teksti: Riitta Hellqvist, tiekirkkovastaava
Ylin kuva: Vesa Mäntymäki*

*Pari maistiaista näyttelystä:
Pauliina Koskisen Sirkustaiteilija*

*Mirkka Lempiäisen Ukin
Nestelounas*

RALLIEN HUUMAA TAAS KERRAN

Rallikesään kuuluu talkoolaisilta
"muutamia" työtunteja:
katselualueiden raivausta,
myyntipisteiden valmistelua ja
varustelua, tavaroiden hankintaa ja
jakoa, aggregaattien ja
kylmäkalusteiden hankintaa ja
testausta, leipä- ja lettutaikinatalkoita,
koulutusta eri tehtäviin, vaihtorahoja
ja viestintää. Ja rallin jälkeen
loppusiivous ja kaikki ennalleen!
Suurkiitos kaikille vapaaehtoisille!

Kuvat: Vesa Mäntymäki

Rallien rakennustalkooporukka ruokatunnilla eväsringin evästyksen jälkeen.

Tukkilaistuvan edessä katselualueita oli vedetty reilusti taaksepäin edellisvuosiin verrattuna, koska ralli ajettiin toiseen suuntaan ja tuossa paikassa oltiin ulkokurvissa.

Verkkoniemen miehet Aleksi ja Ensio Sipilä menossa katselemaan ralliautoja. Kuva Leena B.

Pajarilla vauhti päällä.....

Viime vuonna rallien kiitoslounaalla ennätysmäärä talkoolaisia - noin 90. Kuva Leena Bragge

Mitähän tässä kuvassa tapahtuu? Miksi telta on keskellä siltää? Sitä ihmetteli varmaan myös motoristi, joka sujahti teltan läpi sillan toiselle puolelle. Kyse on tietysti nokkelien talkoolaisten kävelevä telttä -ideasta, kun teltojen paikkoja pitää vaihdella moneen kertaan kesän aikana.

Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Photography Vesa Mäntymäki

Kuvat: Vesa Mäntymäki

PVY:N 100-VUOTISJUHLA

... ja puolesta yhteisen hyvän

Liki 100 ihmistä kokoontui Päijälän Pirtille juhlimaan esi-esien kovaa työtä ja sen tuloksia, kun oli käynyt kutsu Päijälän Pienviljelijäyhdistyksen 100-vuotisjuhlaan. Pirtiltä lähdettäessä oli noin joka toisella vieraalla käsissään Aino Ruokolan kokoama historia Tilkkujen peittämä maa.

Yleisöä oli juhlassa paikalla satakunta.

“Me luotamme kättemme tekoihin, ja puolesta yhteisen hyvän me kannamme kortemme kekoihin ja jokaisen tietomme jyvän.”

Näin kuuluu yksi säkeistö Pienviljelijälaulussa, joka laulettiin 11. heinäkuuta pidetyn juhlan aluksi. Einari Vuorelan sanoitus ja Sulho Rannan sävellys taisi olla meille useimmille uusi tuttavuus, mutta Suvi Isotalon ja Timo Ruokolan vetämänä se tuli tutummaksi.

Juhlapuhuja, kotiseutuneuvos Seppo Unnaslahti ja 89-vuotias esikoiskirjailija Aino Ruokola toivat puheenvuoroissaan esille sen, mihin korren kantaminen ja tiedonjyvät johtivat vuosikymmenten mittaan. ”Jos-sanalla ei ole tilaa päijäläisten sanavarastossa”, arveli Unnaslahti.

Aino Ruokola kiitti kirjankin syntyneen monen ihmisen talkoopanoksen ansiosta. Hänelle itselleen oli vuosien aikana kertynyt paljon pienviljelijäyhdistyksen asiapapereita ja vanhoja valokuvia. Puuttuvia toimintakertomuksia paikkasivat pvyn pitkäaikaisen puheenjohtajan Lauri Helanderin muistiinpanot.

Leppäkosken talon isäntä Jarkko Sihvo sai jonottamalla kirjan, josta ilmenee hänen isoisänsä Eino Ankeriasniemen vahva panos pienviljelijäyhdistyksen hyväksi.

Myös kulttuuria ja urheilua

Päijälän pienviljelijäyhdistyksessä on erikoista se, että ideoijina, vastuunkantajina ja vähän rahoittajinakin toimivat kylän suurimpien tilojen, kuten Kotirannan, Leppäkosken, Mikkolan, Pohjolan ja Venttolan, isännät. Heidänkin viljelyksensä olivat suomalaisittain tilkkuja; elanto perustui pitkälti metsään.

Monista sisaryhdistyksistä poiketen Päijälän pvy:n toiminta ulottui huvitilaisuuksien ja urheilukisojen järjestämiseen, jopa teatteriryhmän ja kuoron perustamiseen, kun kylällä ei ollut erillistä urheilu- eikä nuorisoseuraa. Itse asiassa Pirtin ja sen kentän rakentaminen ovat yhdistyksen suurimpia ponnistuksia.

Lopuksi kävi niin kuin muuallakin Suomessa: maatalous tehostui niin, ettei Suomen huoltovarmuus enää kaivannut pientiloja. Pvy:n toimintaa on Päijälässä jatkanut jo 30 vuotta kyläyhdistys. Sen puheenjohtaja Leena Bragge vakuutti kokemustensa perusteella, ettei maailmalla ole yhtä hyvä olla kuin Päijälässä.

- Pitäisi ehkä taas ryhtyä järjestämään tällaisia isompia juhlia vähän useammin.

Teksti ja kuvat: Merja Åkerlind

Kotiseutuneuvos Seppo Unnaslahti (kuvassa oikealla) piti juhlapuheen, jossa hän ilmaisi suuren ihailunsa Päijälän kylän aktiivisuutta kohtaan.

Leena Bragge on ollut Aino Ruokolan assistenttina kirjan teossa ja taittanut sen.

Molemmat ovat tyytyväisiä lopputulokseen.

Martti Åkerlind (vas.), Terhi Ratalahti ja Anna Maria Karjalainen keskustelivat uunituoreesta historiikista. Ratalahti toi Päijälän Kristillisen yhdistyksen puheenjohtajana Pirtille lahjaksi pöytäristin.

**Lisää kulttuuria tiedossa
LA 10.10. klo 14 Pirtillä
Aleksis Kiven päivänä.**

Yleisön pyynnöstä katselemme vanhoja valokuvia. Ota oma albumi mukaan. Voimme keskustella myös Ainon uudesta kirjasta ja katsella Pirtin seinillä olevia näyttelykuvia.

Kahvitarjoilu.

KUNNIAA ESI-ISIEN TYÖLLE

Kirja-arvio / Seppo Unnaslahti

Aino Ruokola:

Tilkkujen peittämä maa, Pienviljelystä Päijälässä 1900-luvulla

296 sivua, Padasjoen Kirjapaino 2026

Kustantaja: Päijälän Seudun kyläyhdistys

Elämää Päijälän seudulla kuvataan uudessa kirjassa ”Tilkkujen peittämä maa” monipuolisesti ja maanläheisesti. Kyläyhteisö elää parhaita vuosikymmeniään Aino Ruokolan teksteissä, runsaassa kuvituksessa ja alkuperäisten asiakirjojen jäljennöksissä.

Vaikka alkuperäinen tarkoitus, maatalous- ja kotitalousneuvonta pientiloilla, ei enää olekaan ajankohtaista, on päijäläisten yhteistoiminnan henki edelleen voimissaan, eikä pienviljelijäyhdistyksen 100-vuotispäivää laskettu ohi. Pirtillä oli juhlahetki ja uutta historiikkaa jaettiin lukijoiden käsiin.

Nyt valmistunut kirja täydentää aikaisemmin julkaistuja paikallishistorian teoksia: kyläkirjaa (2009), Kristillisen yhdistyksen historiikkaa (2012) ja Riihigallerian/Suojoen esittelyteosta (2013) sekä useita muita historiikkeja. Uusi historiikki on poikkeuksellisen yksityiskohtainen. Pienviljelijäyhdistyksen asiakirjat ja kirjoitetut muistiinpanot ovat olleet hyvässä tallessa. Aino Ruokola on itse ollut lapsesta saakka mukana toiminnassa, joten omaa muistitietoa on runsaasti ja haastattelut ovat sitä täydentäneet. On erinomainen onni päijäläläisille, että Aino on jaksanut koota aineistoa ja sen runsaudesta tiivistänyt sujuvan tekstin.

Ennen kaikkea tämä palvelee kyläläisiä, mutta on tämä kirja sivullisellekin oppikirjaan verrattava yleisteos, koska kyläkunnan tapahtumat on taitavasti taustoitettu Suomen maaseudun kehityskausiin ja vastaan tullessiin murrosvaiheisiin. Niistä tuntuvin on pienviljelijäyhdistyksen lakkauttaminen, mutta onneksemme toiminnan jatkaminen siirtyi kyläyhdistykselle uusin säännöin ja tavoittein.

Lukija tavoittaa peltotilkkujen raivaajat, ahkerien ihmisten tarinat, sisua ja toivoa. Näistä raivaajista on jäänyt muistomerkeiksi mittaamattoman pitkät kiviaidat, joita voi pitää paikallisesti maailmanperintökohteena.

Silmäys kirjan sisällysluetteloon osoittaa kuinka paljon sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita pienviljelijäyhdistyksellä on ollut. Oman kurssitoiminnan, maanviljelys-, karjatalous- ja kotitalousneuvonnan, tupailtojen, retkien, kokousten ja juhlien rinnalla toisetkin paikkakunnan yhteisöt rikastuttivat elämää tässä kaukana olevassa kylässä. Sijainti kaukana mäkisten taipaleiden takana muovasivat kyläkunnan hyvin itsenäiseksi ja omavaraiseksi. Toista samanlaista ei Kuhmoisista helposti löydy.

Kulttuuri ja hengenviljely on saanut Päijälässä vankan jalansijan, vaikka ajankäytössä pienet viljelmät ja karjanhoito olisivat vaatineet ihmisiltä omassa nurkissakin ahertamista aamusta iltamyöhään. Kokoontumiset eri harrastuspiireihin omille taloille tai yksityiskoteihin ovat antaneet elämään iloa ja sisältöä ihmisten kohtaamisissa, yhdessä oppimisessa ja yhteisissä esiintymisissä. Ja runsaasta väestä valikoitui vastuunkantajat ja yhteistoiminnan siteiden solmijat. Tarvittiin puheenjohtajia, kirjureita, kokousedustajia, puhujia, näyttelijöitä ja kuorolaisia. Historiikkaa lukiessa ei ainakaan huomaa, että vastuunkantajista olisi suurta puutetta ollut. Vanhemman väistyessä uutta voimaa ja osaamista on löytynyt nuoremmista sukupolvista tai paikkakunnalle muuttaneista.

Aikuisten seuratoiminnan rinnalla lapset ja nuoret oppivat työnteon, yrittämisen ja yhteistoiminnan perusteet omilla palstoillaan ja kotieläinten parissa puuhaten. Nuoria varten oli 4 H – maatalouskerho. Kuhmoisten kyläkerhoista Päijälän kerho oli iso ja toiminnaltaan monipuolinen. Kerho noteerattiin ensimmäiseen palkintoluokkaan. Historiikin kirjoittaja itse ja Toivonkummun perhe olivat innokkaasti kaikessa mukana. Pienviljelijäyhdistyksen loppusivuista on 25 sivua annettu kerhohistoriikille, joka on ainutkertainen ja arvostettava luku pienine yksityiskohtineen.

Viimeisille sivuille on koottu isolla vaivannäöllä luettelot luottamushenkilöistä, ravintolatoimikuntien, nuorisotoimikuntien ja valistus- sekä juhlatomikuntien jäsenistä. Luettelot kursseista, konehankinnoista ja rakennustöistä ovat ainutlaatuisia paikallishistoriaa. Missään muussa historiikissa en ole yhtä tarkkoja luetteloita nähnyt. Jopa kuorolaululuettelo on ollut tallessa ja yhteisesti muisteltuna saatu luettelo 1-2 lehmän talouksista 1900-luvun alussa. Niitä on ollut yli 40. Ne kaikki ovat osa mennyttä historiaa, joka kiteytyy ilmaisuun ”Tilkkujen peittämä maa”.

Tekstiin ja kuviin syventyessä lukija kunnioittaa ahkeria ihmisiä kotikonnuillaan ja suuren kiitoksen ansaitsee Aino Ruokola, joka on aineiston läpikäynyt ja tekstiksi tiivistänyt.

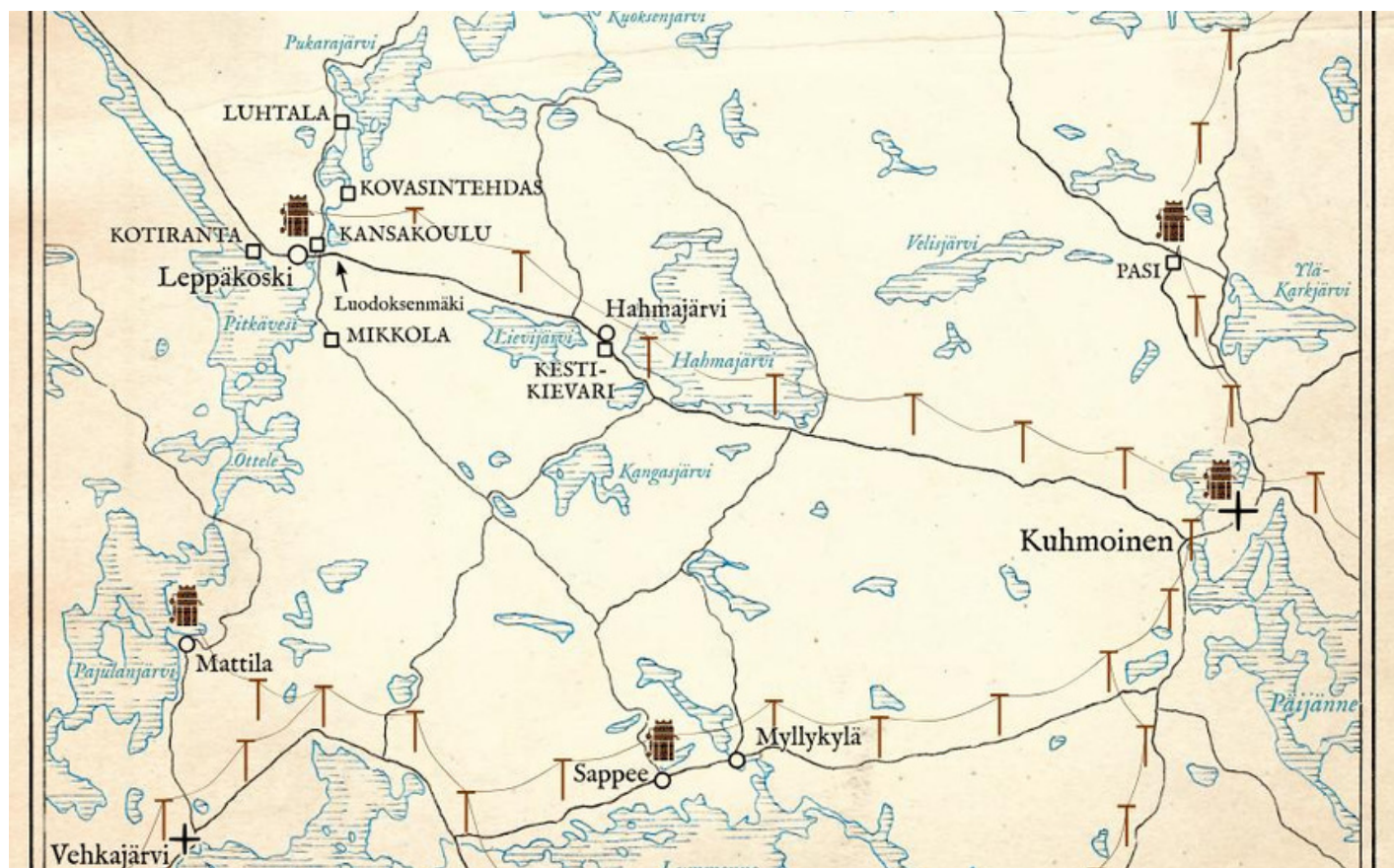
Kotiseutuneuvos Seppo Unnaslahti

UUSIA AINEISTOJA SISÄLLISSODASTA LEPPÄKOSKELTA

Vuoden 1918 sisällissota saapui Kuhmoisiin Padasjoen ja Vehkajärven lisäksi Länkipohjan suunnalta. Leppäkoskella Luhtalan talon luona tapahtui merkittävä yksittäinen taistelu 5. maaliskuuta 1918. Valkoiset lähettivät joukko-osastot Niinijärveltä ja Kuhmoisista siirtämään Leppäkoskella olleen Ruokosen kaupan varastoa omaan hallintaansa. Niinijärveltä tullut osasto joutui Luhtalan talon luona punaisten väijytykseen. Väijytyksessä kaatui kuusi valkoista sotilasta ja kyytimiestä. Luodoksen mäen väijytyksessä sai surmansa vielä Heikki Mikkola ja myöhemmin vielä yksi kyytimies.

Luhtalan talon ja Luodoksen mäen tapahtumista on löytynyt uusia aineistoja, jotka auttavat ymmärtämään miksi Kalmin pataljoona alkoi korostamaan omien joukkojen turvallisuutta ja miksi Viktor Jansson kirjoitti vaimolleen 6. maaliskuuta Tukholmaan sodan armottomuudesta.

Uusissa aineistoissa on mukana valkoisten puolelta Luhtalan talon emännän Emma Aaltosen ja hänen poikiensa Kalle ja Konrad Aaltosen haastattelut vuosilta 1936. Punaisten puolelta uutena aineistona on Leppäkosken punakaartin Niilo Ehrlingin muistelmät, jotka taltioitiin 1960-luvulla Työväen arkistoon.

Ote kirjan "Häme 1918" Leppäkosken aluetta kuvaavasta kartasta kuvaa Luhtalan talon Luodoksen mäen, kovanintehdaan ja Heikki Mikkolan kotitilan sijaintia.

Tekstit ja kartta: Heikki Niemeläinen

TIETOLAATIKKO

Kirjailijavierailu Heikki Niemeläinen "Häme 1918 valkoisen torpan poika"

Tietokirjailija Heikki Niemeläinen esittelee **Päijälä Pirtillä 19. syyskuuta kello 12 alkaen** sisällissodan kulkua käsittelevää kirjaansa Häme 1918 – valkoisen torpan poika. Kello 13 alkavassa esitelmässä Niemeläinen käsittelee myös Leppäkoskeen liittyviä uusia aineistoa.

Kirja "Häme 1918" on kovakantinen sidottu teos, jossa on 312 sivua, 13 karttapiirrosta, 8 akvarellia sekä kuvitusta perhealbumeista ja alkuperäisaineistoista.

Heikki Niemeläinen (syntynyt 1960) on kansantaloustieteen tohtori ja historiallisiin lähdeaineistoihin perehtynyt tutkija, jonka vahva dokumentaarinen ote yhdistää yksittäisten ihmisten kohtalot Suomen historian käännekohtiin.

PÄIJÄLÄN LOSSI

Kaikki tietävät Haukkasalon lossin. Mutta ettäkö Päijälässäkin olisi lossi! Missä muka? Päijälän lossi on sen verran syrjässä, että harvempi on törmännyt lossimerkkiin. Liikennemerkki on kyllä ihan aidonnäköinen, muttei kuitenkaan ihan virallinen, vaan mukavan naapurin lahja.

Lossi sijaitsee Lievejärvellä, lautasaarelaisten Petteri Hellstenin ja Tuula Suhosen mökillä. Sillä pääsee saunarannasta heille kuuluvaan 48 metrin päässä sijaitsevaan Nuottasaareen. Saarella on pieni kalastuslaituri ja grillaus- ja retkipaikka. Petteri ja Tuula hankkivat saunamökin Lievejärven rannasta 2009, jolloin heistä tuli kesäpäijäläläisiä. Mökkiin kuuluva pieni saari oli tärkeä bonus mökkiä hankittaessa. Sauna kamareineen remontoitiin, ja pian myrsky teki tontille ison aukon kaataen puita jopa juuri remontoitun saunan päälle. Siitä alkoi varsinaisen mökin suunnittelu. Edelliset omistajat olivat rakentaneet laiturin saareen asti, niin että kartoissa saareen näyttää johtavan silta. Se oli kuitenkin jo huonokuntoinen, joten Petteri rupesi suunnittelemaan parin vuoden päästä uutta. Naapureiden kansa ideoitiin monia vaihtoehtoja: silta oli huono ratkaisu veden virtaavuuden kannalta. Silloin Petteri sai loistavan idean lossista. Koska sellaisen suunnittelijaa ei löytynyt mistään, lossi oli suunniteltava itse.

Nykyinen lossi on 3. prototyyppi; kaksi ensimmäistä olivat liian kapeita ja keikahtivat nurin. Lossi on pari metriä leveä, se kantaa helposti kymmenen henkeä. Pitkän laiturin päästä lossia pitää hilata narun avulla 28 metriä "lossiterminaaliiin". Se on erittäin kevyt ja helppokäyttöinen, ja se on kestänyt talvetkin vaurioitta. Lossilla pääsee halutessaan yksinäisyyteen, kahdestaan piknikille, ja myös cairnin terrieri Sissiserafiina saa olla siellä vapaana. Myös naapurin lapset rakastavat lossiajeluja ja retkiä saareen.

Mutta ei siinä vielä kaikki!

Vaikka Petteri ja Tuula ovat vuosien aikana tehneet aika monta rakennusta tontilleen, aina riittää unelmia. Tämän kesän projekti on ollut -ei enempää eikä vähempää- kuin KUHMOISTEN ENSIMMÄINEN GOLF RANGE Petterin "miesluolan" rantaan.

Ranta oli vesijättöä ja ryteikköä, joten hän rakensi siihen kierrepaaluilla perustetun 4x4 metrin golf-terassin lyöntipaikaksi. Golf-pallon kohde on saaren tulipata; sinne osuminen vaikuttaa kyllä aika epätodennäköiseltä. Kimmoke tämän vuoden projektiin oli Petterin nuoruuskaverien perinteinen kesäpäivä, jonka järjestelyt osuivat tänä vuonna Petterille. Tuula ja Sissiserafiina keksivät siksi aikaa muuta tekemistä.

Mitähän muita erikoisuuksia Päijälän niemennotkoihin mahtaakaan kätkeytyä?

*Teksti ja lossikuvat: Ulla Lahtinen
Kuva golf rangesta: Petteri Hellsten*

Tästä on hyvä tähtäillä edessä näkyvään pikkusaareen. Kelluvat golf-pallot ovat ostoslistalla.

Lossivahti Petteri Hellsten hommissa.

HITAASTI HYVÄ TULEE

pakina

Väärinpäin ajettu

Ihmettelen jälleen rallimaailman ihmeellisyyksiä. Moni tunnettu katsomopaikka, kuten "Isoniemen mutka" koki inflaation kun moni pikis ajettiin väärin päin. Makkarat ja letut (vai onko ne lätyt) jäivät myymättä, vaikka itse tein parhaani. Ei nyt sentään pakilla elikkä takapuskuri edellä ajeltu, paitsi kun Sappeentien ja Liehuntien risteyksessä meni jarrutus pitkäksi. Jotkut, kuten Ogier-pappa, tosin ajoivat osan matkasta (yleensä ihan loppumatkan) katollaan, eli n.s. väärin päin.

Lyhyestä virsi kaunis

Toinen muutos koski reittien pituutta. Ainakin Päijälän pätkästä pätkäistiin reilu pätkä pois eli noin puolet. Jos tarkoitus on ajaa mahdollisimman nopeasti lähtöpaikasta maaliin, niin helpoiten tämä onnistuu EK:ta lyhentämällä. Ensi vuonna ajetaan ehkä vain Leppäkosken sillalta Liehuntien (Liuhuntiän sanoisi Juti) risteykseen reilussa minuutissa. Järjestäjillekin helpompi homma.

Hiljaa hyvä tulee

Ensi vuodeksi on luvassa muitakin uudistuksia. Autojen säätöjä eli sääntöjä muutetaan niin, että ajetaan mahdollisimman hitaalla vauhdilla mahdollisimman nopeasti. Loogista olisi jos hitaimmin ajanut olisi voittaja. Mutta ei. Uusia sääntöjä voi verrata vaikka kilpakävelyyn tai raviurheiluun. Eli mahdollisimman hitaalla tyylillä pyritään etenemään muita vikkelimmin, monenlaisia rajoituksia tietty noudattaen. Juosten, laukaten, WRC-autolla tai helikopterilla olisit jo perillä!

Jotta järjestelytoimikunta olisi ajan tasalla, grillimakkarat tulee suoristaa (turvallisuuden vuoksi) ja lyhentää (syöntinopeuden maksimoimiseksi) n. puoleen nykyisestä. Lisäksi sinapit ja muut turboon verrattavat buusterit kielletään.

Ajakaahan varovasti. Kovallekin kuskille löytyy aina voittaja. Nimittäin hirvi.

DrR, pakinoitsija

RALLIEN TILASTOTIETOA

Päijälä on ollut mukana Suomen MM-rallissa (WRC) toteutuneina kilpailuvuosina yhteensä 32 eri vuotta.

- 1977–1987: 11 vuotta
- 1991–1994: 4 vuotta
- Huom. 1995 ajettiin Päijälä, mutta se ei kuulunut MM-sarjaan
- 1996–1997: 2 vuotta
- 2000–2001: 2 vuotta
- 2003: 1 vuosi
- 2014–2019: 6 vuotta
- 2021–2026: 6 vuotta

Tässä ranskalainen Adrien Fourmaux, joka sijoittui tänä vuonna loppupeleissä neljänneksi. Kuva Vesa M.

Vuosi 2020 Suomen MM-ralli peruttiin koronapandemian takia.

Vuosi	Päijälä	Pituus	EK-voittaja
2021	EK 8 + EK12	22,61 km	Elfyn Evans / Ott Tänak
2022	EK11 + EK15	20,19 km	Elfyn Evans / Kalle Roivanperä
2023	EK12 + EK16	20,19 km	Elfyn Evans / Elfyn Evans
2024	EK12 + EK15	20,19 km	Kalle Roivanperä / Esapekka Lappi
2025	EK13 + EK17	20,19 km	Thierry Neuville / Kalle Roivanperä
2026	EK12 + EK16	10,55 km	Sami Pajari / Sébastien Ogier

Koonnut Vesa Mäntymäki

RUKOUSHUONEEN KESÄJUHLA

115-vuotias perinne yhä voimissaan

Rukoushuoneen kesäjuhla alkoi perinteisesti messulla, jonka toimittivat kappalainen Tuomas Taipale ja kanttori Jussi Keltakangas. Sunnuntain kirkollisena aiheena oli Etsikköaikoja.

Väliajalla oli ruokailu ja kahvit sisällä ruokasalissa ja ulkona telttakatoksessa. Iltapäivällä säestäjänä ja laulajana toimi Salla Harjunen. Osallistujia messussa ja Marjokorven puhetilaisuudessa oli kummassakin n. 50 ihmistä, osittain ei ihmisiä.

Onko Jumala todella sanonut?

Päätoimittaja Santeri Marjokorpi tarttui kesäjuhlassa sunnuntaina 9.8. saatanaa sarvista lainaamalla sen kysymystä: Onko Jumala todella sanonut? Kysymys kylvi epäilyksen siemenen, joka kasvoi valtavaksi puutarhaksi Paratiisin sijaan. Syntiinlankeemus ei alkanut hedelmän syömisestä vaan Jumalan varoituksen epäilystä. Tämä kysymys on askarruttanut kaikkia sukupolvia siitä saakka.

Hedelmän ottaminen hyvän ja pahan tiedon puusta merkitsi sitä, että ihminen otti itselleen oikeuden määritellä mikä on hyvää ja mikä pahaa. Paholainen vääristeli ja vääristelee Jumalan sanaa. Pienikin muutos turmelee. Se jatkuu nyt ajanmukaistamalla Jumalan Sanaa ihmismielen mukaiseksi. Monenlaiset harhaopit ja -opetukset rehottavat.

Kun Jumala syrjäytetään, ihminen nousee Hänen tilalleen jumalaksi. Ihmisestä tulee kaiken mitta.

Kristinusko kertoo, mitä Jumala tahtoo. Ihminen kuitenkin kokee olevansa vapaa vasta sitten, kun häntä ei mikään voi rajoittaa. Ilman vastuuta ei ole syyllisyyttä. Pääsynniksi on tullut syrjintä.

Adam eli yltykyläisyydessä, Jeesus eli autiomaassa. Adam kurotti ylös, ihmiseksi tullut Jumalan Poika alensi itsensä. Adam tahtoi Jumalan paikalle, Kristus tuli ihmisen paikalle. Hän tuli korjaamaan sen, mikä syntiinlankeemuksessa särkyi.

Marjokorpi tarkasteli Onko Jumala todella sanonut? -kysymyksen seurauksia syntiinlankeemuksesta halki historian. Seuraukset ovat näkyneet aatteiden turmeltumisena ja oman aikamme polttavina ongelmina, joita hän ruoti.

Puhe kirvoitti vilkkaan keskustelun ja useita kysymyksiä.

Uusi tie -lehden päätoimittaja Santeri Marjokorven puhe herätti paljon ajatuksia ja keskustelua.

Teksti ja kuvat: Risto Ojala

TAPAHTUMAKALENTERI

Raamattupiiri Rukoushuoneella parillisten viikkojen torstaisin klo 18

- **Ti 8.9. klo 14** Päivätuokio Papulassa, Ratalahdilla, Päijäläntie 536
- **La 12.9. klo 9–13** Syystori Pirtillä
- **Su 13.9.** Muhkun pyöräretki Linnavuorelle, osittainen autokyyti mahdollinen. Lähtö Mäkimaa klo 9, Päijälän Pirtti 9.30
- **La 19.9. klo 12** Kirjailijavierailu Heikki Niemeläinen, HÄME 1918 valkoisen torpan poika
- **Pe 25.9. klo 13** Kirjapiiri Pirtillä: Tove Jansson, Kesäkirja
- **Su 27.9. klo 13** Elojuhla ja myyjäiset Rukoushuoneella
- **Ti 6.10. klo 14** Päivätuokio Tuomaalassa Lahtisilla, Tuomaalantie 60
- **La 10.10. klo 14** Syksyn kulttuuripäivä Pirtillä. Katselemme vanhoja valokuvia. Tuo oma albumi.
- **Pe 23.10. klo 13** Kirjapiiri Pirtillä: Laura Lähteenmäki, Marian kirja
- **Su 25.10. klo 14** Lähetystilaisuus Rukoushuoneella; Mika Tuovinen Mission Europesta
- **Ti 3.11. klo 14** Päivätuokio Vintturissa Niemi-Savolaisilla, Hahmajärventie 392
- **Pe 20.11. klo 13** Kirjapiiri Pirtillä: Marja-Leena Lempinen, Naisten taivas
- **La 28.11. klo 9–13** Joulutori Pirtillä

klo 18 Kauneimmat joululaulut ja kylän jouluvalojen sytytys Rukoushuoneella

TÄNÄ VUONNA VUOROSSA RUKOUSHUONEEN IKKUNAT

Päijälän Rukoushuoneen kuistien ikkunoille välttämätön kunnostus ja korjaus alkoi tänä keväänä puuosien korjauksilla. Kunnostustyö on kesän aikana edennyt, vaikka kesäkiireet – Tiekirkko, Tukkipöytä, ralli ja muut menot – ovat pikkuisen viivästyttäneet etenemistä. Kapeat siviikkunat ovat jo voiton puolella, viimeiset maalauskerat ja kuivatus menossa Anna Maria Karjalaisella Kohisevalla. Kunnollinen kunnostustyö perinteisillä menettelyillä ja pellavaöljyaineilla ei ole hätäisten hommaa, vaan vaatii paljon kärsivällisyyttä ja tarkkuutta ja ottaa oman aikansa. Isojen vaakaikkunoiden kunto oli vähän parempi ja ne ovat Janne Ruokolalla työn alla Ruokolan Puu Oy:n verstaalla. Ennen talven lumia on takaraja, kuten viime vuonna Pirtilläkin.

*Teksti ja kuva:
Anna Maria Karjalainen*

Rukoushuoneen ikkunat ottavat aurinkoa Kohisevalla. Pellavaöljykitti ja pellavaöljymaali vaativat kuivaukseen auringon uv-säteilyä, lämpöä ja kuivaa.

MYSTEERIESINEIDEN SELITYKSET VV 1/26

Puinen pyöreähkö palikka on kissa. Sitä käytettiin sahanterän hampaiden harituksen suuruuden mittaamiseen. Mutta mistä nimi tulee? Ehkä se muistuttaa vähän kissan tassua.

Tukinnostolaite kuului Olli Lehdon isälle. Sakset kiinnitettiin tukin päähän ja kampea kääntämällä se nostettiin maasta. Sitten tukin pää laskettiin reen kyytiin. Laite on valmistettu ihan tilauksesta, eli muualla tuskin törmää samanlaiseen.

TOSI TALKOOLAINEN

Moni Orivedentiellä ajava on hieraissut silmiään nähdessään kallistuvaa puuta pitelevän miehen. Mutta vielä enemmän hämmennystä on herättänyt se, että mies on hommissa jatkuvasti yötä päivää. Kyllä Päijälän talkoolaiset ovat omaa luokkaansa!

Kuvat: Jyrki Matikainen

